

Kapusta z uniwers

W rankingach przytłacza dominacja amerykańskich wyższych uczelni

Zdzisław Krasnodębski

Filozof i socjolog, profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz uniwersytetu w Bremie, autor m.in. „Demokracji peryferii”

Shanghai Jiao Tong University opublikował niedawno ranking najlepszych uniwersytetów świata. Jeden wniosek narzuca się od razu: dominacja amerykańskich uniwersytetów jest przytłaczająca. Tylko dwa uniwersytety europejskie - elitarne uniwersytety brytyjskie: Cambridge na trzecim miejscu oraz Oksford na miejscu ósmym - mogą z nimi rywalizować. Pierwsza uczelnia kontynentalnej Europy w tym rankingu znalazła się na 27. miejscu - Politechnika Zurycka (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich). Pierwszy francuski uniwersytet, Paris 06, znajduje się na miejscu 41., a pierwsza uczelnia niemiecka - Politechnika Monachijska (Technische Universität München) - na 45. Sławne stare niemieckie uniwersytety, kiedyś niedoścignięty wzór dla uniwersytetów amerykańskich, wylądowały na odległych miejscach - Heidelberg jest 64., Getynga 79., a Tybinga znalazła się na miejscu od 101. do 152.

W rankingu Shanghai Jiao Tong University jakość dydaktyki została zmierzona prostym kryterium - liczbą absolwentów, którzy zdobyli Nagrody Nobla lub Medal Fielda. Uwzględniono także takie kryteria, jak Nagrody Nobla i Medal Fielda uzyskane przez kadrę naukową, liczbę cytowań i publikacje w uznanych czasopismach naukowych oraz stosunek między liczbą pracowników naukowych a liczbą studentów. W innym rankingu - 200 najlepszych uniwersytetów świata - opublikowanym przez „The

Na **Uniwersytecie Harvarda**, który w rankingu Shanghai Jiao Tong University zajął pierwsze miejsce, studiuje 20 tysięcy osób

GDZIE STUDIOWAĆ

PRAWO

	A	B	C
1 Uniwersytet Jagielloński	92	46	46
1 Uniwersytet Warszawski	92	47	45
2 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	91	46	45
2 Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	91	45	46
3 Uniwersytet Europejski Viadrina we Frankfurcie/Stubicach	90	46	44
3 Uniwersytet Łódzki	90	45	45
4 Uniwersytet Wrocławski	89	44	45
5 Uniwersytet Gdański	88	44	44
5 Wyższa Szkoła Handlu i Prawa w Warszawie	88	43	45
6 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	87	44	43
6 Uniwersytet Śląski w Katowicach	87	43	44
7 Uniwersytet w Białymstoku	86	44	42
7 Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	86	43	43
8 Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie	85	43	42
8 Katolicki Uniwersytet Lubelski	85	43	42
8 Uniwersytet Szczeciński	85	42	43
9 Uniwersytet Opolski	83	42	41
9 Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	83	41	42
10 Uniwersytet Rzeszowski	81	40	41
10 Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji w Warszawie	81	41	40

ZARZĄDZANIE BIZNESEM

	A	B	C
1 Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie	91	46	45
1 Wyższa Szkoła Biznesu - National-Louis University w Nowym Sączu	91	45	46
1 Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	91	46	45
2 Wyższa Szkoła Ubezpieczeń i Bankowości w Warszawie	90	44	46
2 Wyższa Szkoła Zarządzania - The Polish Open University w Warszawie	90	45	45
3 Akademia Ekonomiczna w Krakowie	89	45	44
3 Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	89	45	44
3 Uniwersytet Warszawski	89	46	43
4 Uniwersytet Łódzki	87	44	43
4 Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie	87	43	44

Uwzględniono uczelnie, które zdobyły co najmniej 75 pkt (wyniki zaokrąglono do pełnych liczb)

A - ocena łączna (maksymalnie 100 pkt)

B - jakość kształcenia (maksymalnie 50 pkt): wartość programów nauczania, adekwatność kształcenia do wymagań rynku, potencjał jednostek naukowych w porównaniu z najlepszymi ośrodkami na świecie (udział w programach badawczych, granty, innowacje, oryginalne projekty, publikacje w czasopiśmie o międzynarodowym zasięgu, cytowania w tzw. indeksie filadelfijskim)

C - rynkowa wartość dyplomu (maksymalnie 50 pkt): popyt na absolwentów na rynku pracy, ocena absolwentów przez pracodawców, płace absolwentów, tempo awansu

Max Weber: „Demokrację zostawmy tam, gdzie jest jej miejsce. Nie należy bowiem ukrywać, że naukowe kształcenie jest zajęciem duchowo-arystokratycznym”

Times Higher Education Supplement”, oparto się na nieco innych kryteriach - obok cytowań i stosunku liczby pracowników naukowych do liczby studentów uwzględniono ocenę przez wybranych 1300 naukowców z 88 krajów oraz międzynarodowy charakter uczelni, zarówno w odniesieniu do studentów, jak i kadry naukowej. Odmienne kryteria spowodowały, że uniwersytety europejskie wypadły lepiej. Znowu najlepsze okazały się uniwersytety brytyjskie - wśród 50 najlepszych uniwersytetów świata było ich osiem, a dwa z nich - Oksford i Cambridge - uplasowały się w pierwszej dziesiątce. Francję reprezentują dwie uczelnie - École Polytechnique na 27. miejscu oraz École Normale Supérieure na 30. Tylko jeden uniwersytet niemiecki - w Heidelbergu - zmieścił się w tej pięćdziesiątce - na 47. miejscu. W pierwszej dwudziestce oprócz uniwersytetów brytyjskich znalazła się tylko Politechnika Zuryska. Uniwersytet w Bremie jest na 197. miejscu na świecie. Nie ma żadnego uniwersytetu z Europy Środkowo-Wschodniej - 92. pozycję zajął natomiast Moskiewski Państwowy Uniwersytet im. Łomonosowa. Także na liście 50 najlepszych uniwersytetów europejskich Europę Środkową i Wschodnią reprezentuje tylko ten uniwersytet, zajmując 30. pozycję.

5	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	86	43	43
5	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	86	44	42
6	Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach	85	42	43
6	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku	85	42	43
7	Wyższa Szkoła Biznesu w Tarnowie	84	41	43
8	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	83	41	42
8	Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Warszawie	83	43	40
9	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	81	40	41
10	Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie	80	40	40
11	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	79	39	40
12	Uniwersytet Gdański	78	39	39
13	Akademia Polonijna w Częstochowie	77	38	39
13	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	77	39	38
14	Uniwersytet Szczeciński	76	38	38
15	Politechnika Śląska	75	38	37

FINANSE I BANKOWOŚĆ

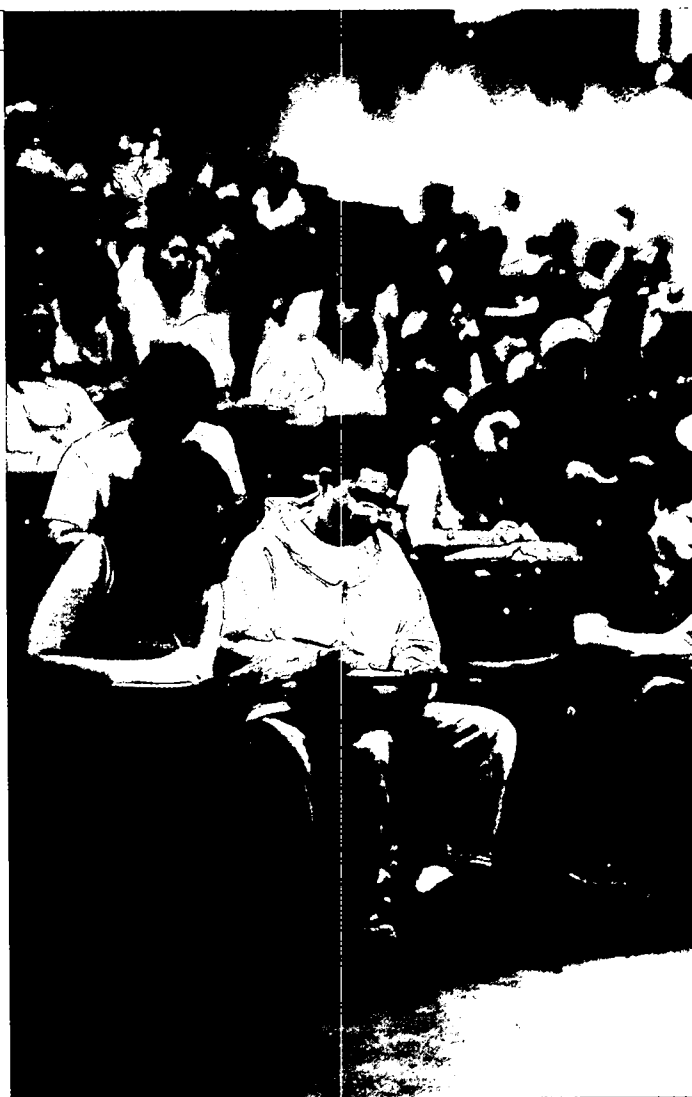
		A	B	C
1	Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu	91	46	45
1	Szkoła Główna Handlowa w Warszawie	91	46	45
2	Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie	90	45	45
2	Wyższa Szkoła Ubezpieczeń i Bankowości w Warszawie	90	46	44
3	Akademia Ekonomiczna w Poznaniu	89	45	44
4	Wyższa Szkoła Bankowości, Finansów i Zarządzania w Warszawie	88	44	44
5	Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu	87	44	43
5	Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku	87	43	44
6	Uniwersytet Warszawski	85	43	42
6	Akademia Ekonomiczna w Krakowie	85	43	42
7	Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Warszawie	84	43	41
7	Akademia Ekonomiczna w Katowicach	84	42	42
8	Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Katowicach	83	41	42
8	Uniwersytet Gdański	83	41	42
9	Uniwersytet Łódzki	81	42	39
9	Uniwersytet Szczeciński	81	41	40
9	Salezjańska Wyższa Szkoła Ekonomii i Zarządzania w Łodzi	81	41	40
10	Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Bielsku-Białej	79	39	40

Uwzględniono uczelnie, które zdobyły co najmniej 75 pkt (wyniki zaokrąglono do pełnych liczb)

A - ocena łączna (maksymalnie 100 pkt)

B - jakość kształcenia (maksymalnie 50 pkt): wartość programów nauczania, adekwatność kształcenia do wymagań rynku, potencjał jednostek naukowych w porównaniu z najlepszymi ośrodkami na świecie (udział w programach badawczych, granty, innowacje, oryginalne projekty, publikacje w czasopiśmie międzynarodowym zasięgu, cytowania w tzw. indeksie filadelfijskim)

C - rynkowa wartość dyplomu (maksymalnie 50 pkt): popyt na absolwentów na rynku pracy, ocena absolwentów przez pracodawców, płace absolwentów, tempo awansu

Amerykańscy wykładowcy stale podlegają ocenie studentów, którym sprzedają swoją wiedzę

POŁUDNIE BEZ PRZYSZŁOŚCI

Najlepsze europejskie uniwersytety są bardziej umiędzynarodowione niż amerykańskie. Pod względem liczby studentów obcokrajowców prowadzi w rankingu London School of Economics, a pod względem umiędzynarodowienia kadry naukowej - lozańska École Polytechnique Fédérale. Gorzej jest, jeśli chodzi o cytowania - jedynie Politechnika Zuryska zajmuje wysokie drugie miejsce (za kalifornijskim Institute of Technology). Wynika to po części z tego, iż uniwersytety kontynentalnej Europy są bardziej niż uniwersytety amerykańskie zorientowane na dydaktykę, a nie na badania, które często prowadzi się w oddzielnych państwowych lub niezależnych instytucjach badawczych - jak CNRS we Francji, instytuty im. Maxa Plancka w Niemczech czy Polska Akademia Nauk w Polsce.

W Europie dobrze wypadają małe, bogate kraje - Dania, Szwecja czy Holandia. Irlandia ma tylko jeden uniwersy-

tet wśród dwustu najlepszych na świecie - Trinity College w Dublinie. Jak twierdzą autorzy opracowania w „THES”, pokazuje to, że ekonomiczne sukcesy Irlandii opierają się na zagranicznych inwestycjach, a nie na krajowych innowacjach. Nie jest przypadkiem, że to dwa uniwersytety monachijskie wyróżniają się spośród uniwersytetów niemieckich - od dawna wiadomo w Niemczech, że najlepsze szkoły są na południu. Wśród pięćdziesięciu najlepszych uniwersytetów europejskich żaden nie znajduje się w Europie Południowej - w Hiszpanii, Portugalii, Włoszech lub Grecji. Uniwersytet madrycki i rzymska La Sapienza pojawiają się dopiero na miejscu 67. i 68. Jak twierdzą autorzy studium, świadczy to jak najgorzej o perspektywach tych krajów.

POLSKA ZAPASĆ EDUKACYJNA

Co można więc powiedzieć o perspektywach Polski? Na liście szanghajskiej znalazły się tylko dwie polskie uczelnie: Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Warszawski - na miejscu od 302. do 403. Na liście „THES” nie ma żadnego. Warto o tym pamiętać, bo niektórzy w Polsce zachłystują się sukcesem edukacyjnym III RP. Trochę to jednak przypomina sukcesy polskiego przemysłu ciężkiego i górnictwa węglowego w epoce socjalizmu. Dużo się na przykład mówi o prywatnych uczelniach wyższych.

SOCJOLOGIA I PSYCHOLOGIA

		A	B	C
1	Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej w Warszawie (psychologia)	91	46	45
1	Collegium Civitas w Warszawie (socjologia)	91	47	44
2	Uniwersytet Warszawski	90	46	44
3	Uniwersytet Łódzki	89	44	45
3	Uniwersytet Jagielloński	89	46	43
3	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	89	45	44
4	Uniwersytet Śląski w Katowicach	88	44	44
5	Katolicki Uniwersytet Lubelski	87	44	43
5	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (psychologia)	87	44	43
6	Uniwersytet Wrocławski	86	44	42
6	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	86	43	43
7	Uniwersytet Szczeciński (socjologia)	85	42	43
7	Uniwersytet Gdański	85	43	42
8	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (socjologia)	84	42	42
9	Uniwersytet Zielonogórski (socjologia)	81	40	41
9	Uniwersytet Rzeszowski (socjologia)	81	41	40
10	Uniwersytet w Białymstoku (socjologia)	77	38	39
11	Akademia Bydgoska im. Kazimierza Wielkiego (psychologia)	75	37	38
11	Uniwersytet Opolski (psychologia)	75	37	38

MEDYCINA

(WYDZIAŁY LEKARSKIE)

		A	B	C
1	Akademia Medyczna w Poznaniu	94	47	47
1	Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie	94	47	47
2	Akademia Medyczna w Warszawie	93	46	47
3	Śląska Akademia Medyczna w Katowicach	92	46	46
3	Uniwersytet Medyczny w Łodzi	92	46	46
3	Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie	92	47	45
4	Akademia Medyczna w Białymstoku	91	46	45
4	Akademia Medyczna we Wrocławiu	91	45	46
5	Akademia Medyczna w Bydgoszczy	90	45	45
6	Akademia Medyczna w Gdańsku	89	45	44
7	Akademia Medyczna w Lublinie	88	44	44

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE

(INFORMATYKA, ELEKTRONIKA, INŻYNIERIA MATERIAŁOWA)

		A	B	C
1	Politechnika Wrocławska	91	46	45
1	Politechnika Poznańska	91	47	44
1	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	91	45	46
2	Politechnika Warszawska	90	45	45
2	Wyższa Szkoła Informatyki Stosowanej i Zarządzania w Warszawie (informatyka)	90	46	44
3	Politechnika Gdańska	89	45	44
3	Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie (informatyka)	89	45	44
4	Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie	88	44	44

4	Uniwersytet Warszawski (informatyka)	88	45	43
5	Uniwersytet Jagielloński (informatyka)	86	43	43
5	Uniwersytet Wrocławski (informatyka)	86	44	42
6	Politechnika Śląska w Gliwicach	85	43	42
6	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (informatyka)	85	44	41
7	Politechnika Krakowska	84	43	41
7	Uniwersytet Gdański (informatyka)	84	42	42
8	Politechnika Łódzka	83	41	42
8	Uniwersytet Śląski (informatyka)	83	42	41
9	Wyższa Szkoła Biznesu - National-Louis University w Nowym Sączu (informatyka)	82	40	42
10	Wyższa Szkoła Informatyki w Łodzi	81	40	41
10	Wyższa Szkoła Matematyki i Informatyki Użytkowej w Białymstoku	81	40	41
11	Politechnika Szczecińska	80	40	40
11	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania Copernicus we Wrocławiu	80	41	39
11	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie	80	39	41
12	Politechnika Białostocka	79	40	39
12	Politechnika Częstochowska	79	40	39
12	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (informatyka)	79	39	40
13	Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Bielsku-Białej (informatyka)	77	38	39
14	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (informatyka)	75	38	37

NAUKI BIOLOGICZNE I ICH ZASTOSOWANIA (BIOLOGIA MOLEKULARNA, BIOTECHNOLOGIE, GENETYKA)

		A	B	C
1	Akademia Rolnicza w Poznaniu	92	46	46
1	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie	92	47	45
1	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	92	46	46
2	Uniwersytet Warszawski	90	46	44
2	Uniwersytet Łódzki	90	45	45
3	Uniwersytet Gdański oraz Akademia Medyczna w Gdańsku (studia międzyuczelniane)	89	45	44
3	Akademia Rolnicza w Krakowie	89	44	45
4	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	87	44	43
4	Akademia Rolnicza w Szczecinie	87	45	42
5	Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie	86	43	43
5	Politechnika Łódzka	86	44	42
6	Akademia Rolnicza we Wrocławiu	85	42	43
6	Akademia Rolnicza w Lublinie	85	42	43
7	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	84	42	42
8	Uniwersytet Wrocławski	83	42	41
8	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	83	41	42
9	Politechnika Warszawska	82	41	41
10	Politechnika Gdańska	80	39	41
10	Politechnika Wrocławska	80	40	40

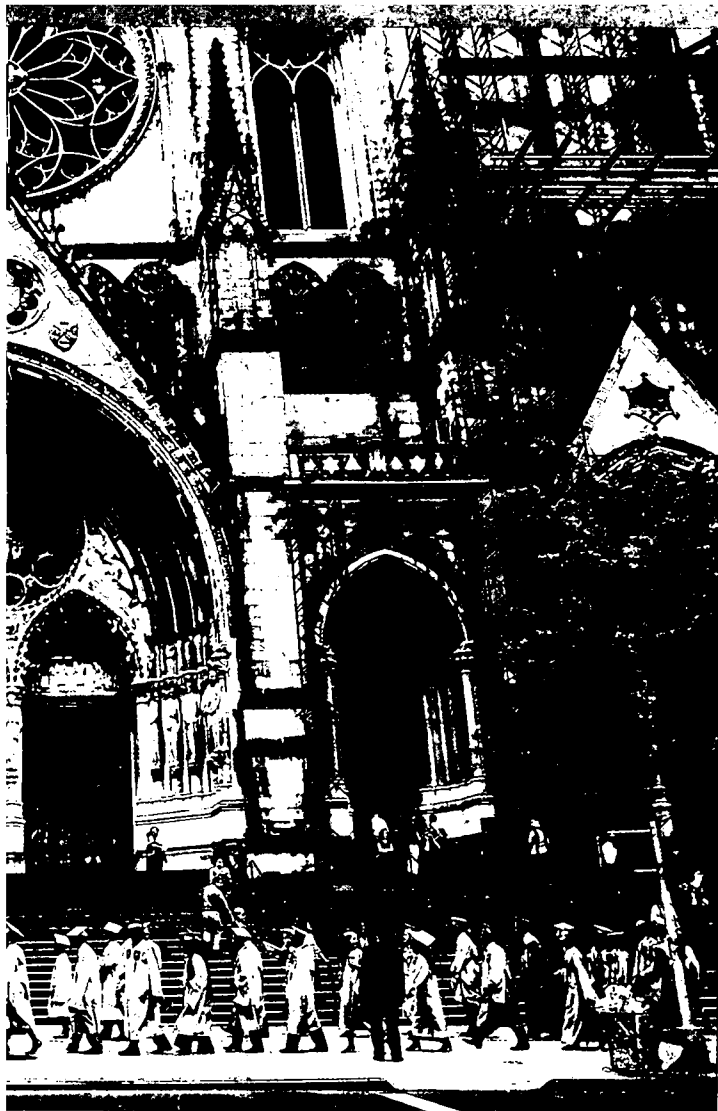
Columbia University

należy do Ligi Bluszczowej
- stowarzyszenia ośmiu elitarnych
uniwersytetów amerykańskich

W rzeczywistości w Polsce nie ma ani jednego uniwersytetu prywatnego. Są tylko prywatne uczelnie o bardzo ograniczonym zakresie oferowanych kierunków, które zazwyczaj w ogóle nie mają własnej kadry naukowej i nie prowadzą żadnych badań. Zupełnie wyjątkowe w świecie jest tak typowe dla Polski zjawisko wieloletowości, świadczące o całkowitej korupcji polskiego szkolnictwa wyższego. W odniesieniu do nienormalnej polskiej sytuacji zawodzi nawet metodologia wspomnianych rankingów.

SIŁA AMERYKI

Dlaczego amerykańskie uniwersytety są tak dobre, a Harvard, Berkeley, Stanford, Princeton, Columbia i Yale tak znakomite? Oczywiście nie należy zapominać, że wśród ponad 4 tys. uczelni w Stanach Zjednoczonych wydających dyplomy i nadających tytuły naukowe panuje duże zróż-

nicowanie, większe niż w Europie. Mają one bardzo różny status, a jakość nauczania jest w niektórych wypadkach niska. Lecz właśnie to zróżnicowanie jest jedną z głównych przyczyn ich sukcesu. Jedno jest bowiem pewne - egalitaryzm nie służy uniwersytetom. Najlepsze uniwersytety są tam, gdzie panuje konkurencja o środki i studentów, gdzie nie przesadza się z wewnętrzną demokratyzacją, która - w wyniku reform lat 60. i 70. - stała się początkiem upadku niemieckich uniwersytetów. Jak słusznie postulował kiedyś Max Weber w słynnym wykładzie „Nauka jako zawód i powołanie”: „Demokrację zostawmy tam, gdzie jest jej miejsce. Nie należy bowiem ukrywać, że naukowe kształcenie (...) jest zajęciem duchowo-arystokratycznym”. Reforma niemieckich uniwersytetów zmierza do tego, by dać im wreszcie możliwość selekcji kandydatów na studentów i wyodrębnienia grupy uniwersytetów elitarnych. Sądzę, że także w Polsce powinno się postawić na dwa wspomniane, najlepsze uniwersytety, by mogły się stać polskim Harvardem i Stanfordinem.

Oczywiście, liczą się również pieniądze. Wszak budżet Harvardu przekracza wielkość budżetu niektórych krajów. Dysproporcje między USA a Europą są znaczne. Na przykład - jak podał „Die Welt” - na wydziale ekonomicznym uniwersytetu niemieckiego wykształcenie studenta kosztuje rocznie 3,5 tys. euro, podczas gdy czołowe uniwersy-

TURYSTYKA I REKREACJA

	A	B	C
1 Wyższa Szkoła Turystyki i Rekreacji w Warszawie	86	43	43
1 Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie	86	44	42
2 Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie	85	43	42
3 Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu	84	43	41
3 Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Warszawie	84	42	42
4 Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Gdańsku	83	42	41
4 Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa w Katowicach	83	40	43
5 Wyższa Szkoła Hotelarstwa, Gastronomii i Turystyki w Warszawie	81	41	40
5 Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa w Bydgoszczy	81	39	42
6 Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie	79	39	40
6 Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Warszawie	79	40	39
7 Wyższa Szkoła Kultury Fizycznej i Turystyki w Pruszkowie	78	39	39
8 Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie	77	39	38
8 Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Supraślu	77	39	38
9 Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna w Szczecinie	76	38	38
10 Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej	75	38	37

SZTUKI PLASTYCZNE

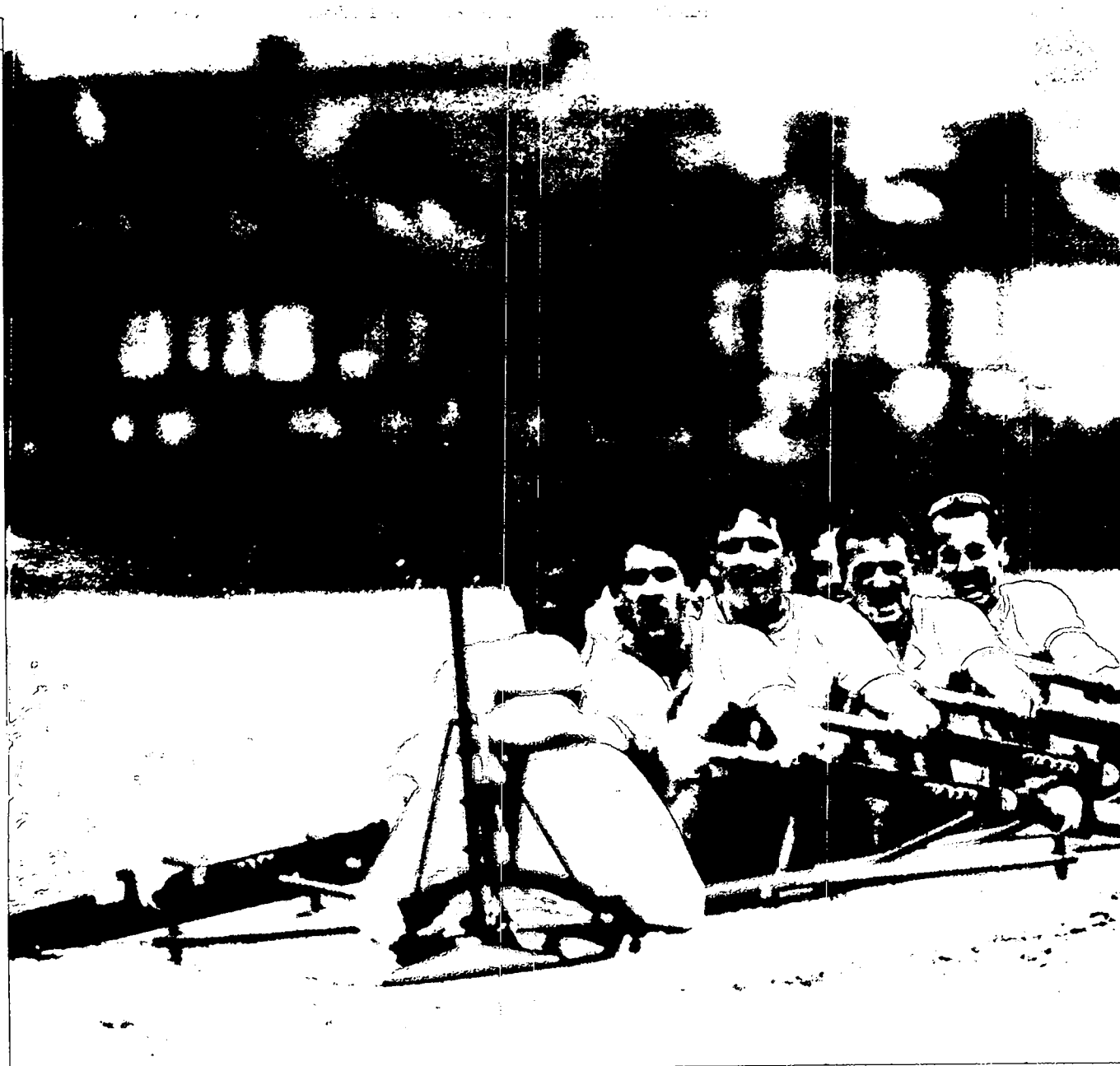
	A	B	C
1 Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu	90	45	45
1 Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie	90	44	46
2 Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie	89	45	44
3 Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu	88	43	45
4 Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku	87	44	43
4 Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi	87	43	44
5 Europejska Akademia Sztuk w Warszawie	85	43	42
5 Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera w Łodzi	85	42	43
6 Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	83	43	40
7 Schola Posnaniensis - Wyższa Szkoła Sztuki Stosowanej w Poznaniu	82	41	41
8 Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej w Szczecinie	80	39	41
9 Uniwersytet Zielonogórski (malarstwo)	77	39	38
10 Wyższa Szkoła Sztuki Stosowanej Opus-Art w Sosnowcu	76	38	38

Uwzględniono uczelnie, które zdobyły co najmniej 75 pkt (wyniki zaokrąglono do pełnych liczb)

A - ocena łączna (maksymalnie 100 pkt)

B - jakość kształcenia (maksymalnie 50 pkt): wartość programów nauczania, adekwatność kształcenia do wymagań rynku, potencjał jednostek naukowych w porównaniu z najlepszymi ośrodkami na świecie (udział w programach badawczych, granty, innowacje, oryginalne projekty, publikacje w czasopiśmie o międzynarodowym zasięgu, cytowania w tzw. indeksie filadelfijskim)

C - rynkowa wartość dyplomu (maksymalnie 50 pkt): popyt na absolwentów na rynku pracy, ocena absolwentów przez pracodawców, place absolwentów, tempo awansu

tety amerykańskie wydają 30-40 tys. dolarów („Die Welt” z 8 stycznia 2004 r.). Aby powstały dobre uniwersytety, nie wystarczy jednak tylko czysto gospodarcza konkurencja, bowiem tak jak zły pieniądz wypiera dobry, tak i bez odpowiednich regulacji złe uczelnie wypierają dobre.

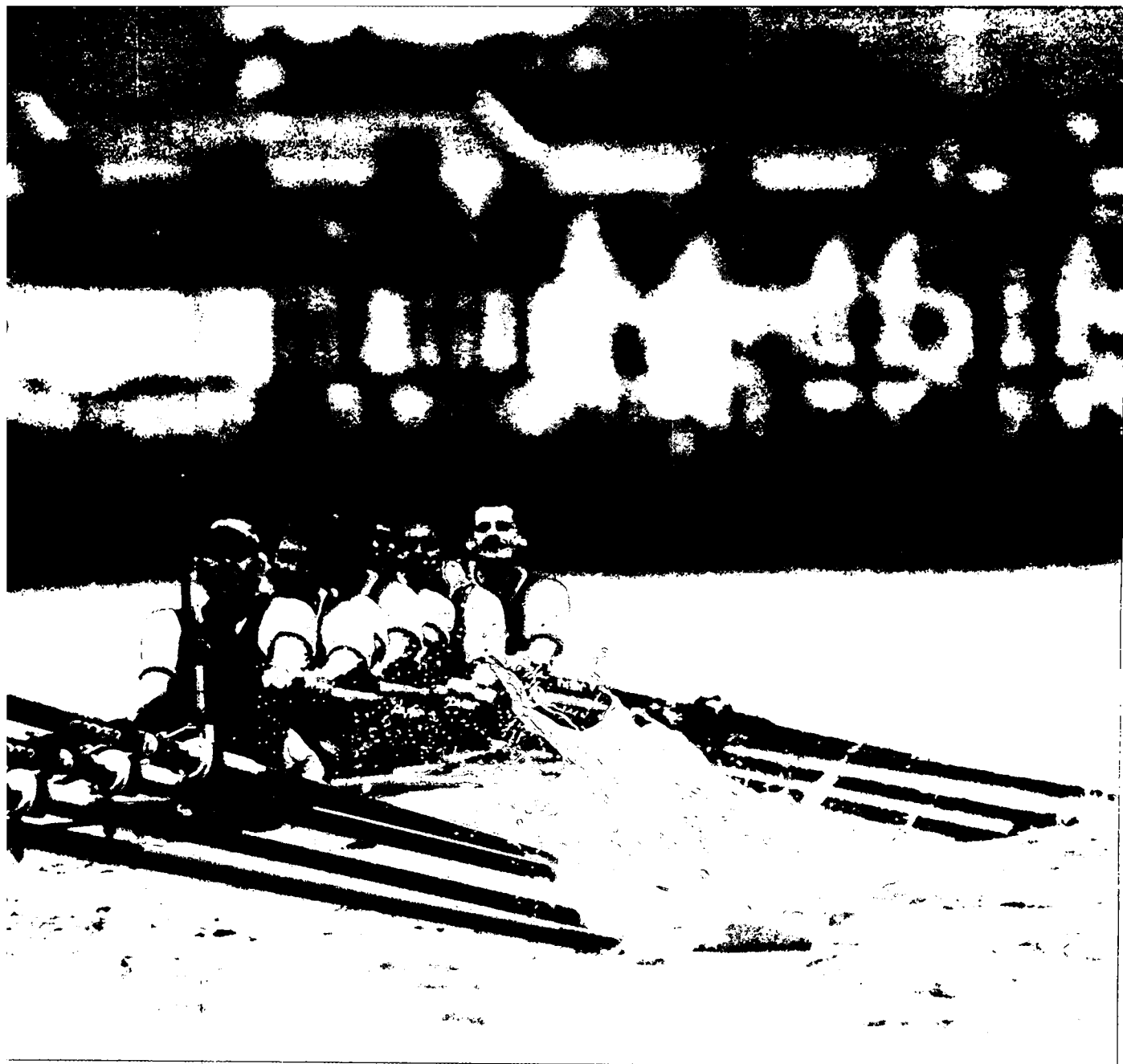
Tylko po części prawdziwe jest dawne spostrzeżenie Webera - „o profesorze, który stoi naprzeciw na katedrze (...), Amerykanin ma następujące wyobrażenie: sprzedaje on swoją wiedzę, tak samo jak straganiarka sprzedaje kapustę mojej matce (...). Żadnemu Amerykaninowi nie przyjdzie na myśl kupować u niego »światopoglądów« lub odpowiednich norm mających regulować jego sposób życia”. Wręcz przeciwnie, to tylko uniwersytety amerykańskie zdają się jeszcze przywiązywać wagę do wychowania i kształcenia charakteru. Kiedyś rektor partnerskiego kolegium z Pensylwanii wywołał spore zamieszanie w Bremie, gdy zaczął się dopytywać, jaką misję chce wypełniać nasz uniwersytet. W czasach burzy i naporu rewolty studenc-

Tylko dwa europejskie uniwersytety, Cambridge i Oksford, mogą rywalizować z najlepszymi uczelniami amerykańskimi

kiej miał się on przyczynić do rewolucji i ogólnej emancypacji, ale teraz pozostała już tylko czysta pragmatyka i wymogi biurokratyczne.

UNIwersYTET KONKURENCYJNY

Jasne jest, że uniwersytetom nie służy także bezpośrednie państwowe zarządzanie. Nigdzie jednak edukacja i nauka nie obywa się bez pomocy państwa. Harvard, mimo iż jest instytucją niezależną, otrzymuje dotacje od rządu w formie pomocy dla studentów lub pieniędzy na badania. I nie

tylko uniwersytety prywatne, ale także uniwersytety państwowe, w Ameryce stanowe, mogą być znakomite, o czym świadczy przykład Berkeley - uniwersytetu, który należy do ścisłej czołówki światowej - jest drugi na liście „THES” oraz czwarty na liście szanghajskiej.

Niezwykle istotny jest duch korporacyjny, poczucie więzi z uczelnią i jej tradycja. Studenci niemieccy, którzy studiowali na elitarnych uniwersytetach amerykańskich, podkreślają również znaczenie wspólnego mieszkania w kolegiach oraz system tutorów, w którym wykładowcy intensywnie opiekują się małą grupą studentów. To także wyjaśnia jakość studiów w Cambridge i Oksfordzie. Najważniejsze jednak wydaje się połączenie badań naukowych z dydaktyką. Tylko wybitni badacze, tylko wybitni naukowcy i intelektualiści kształcą intelektualną elitę. Zasadnicze znaczenie ma przy tym atmosfera na uczelni sprzyjająca badaniom i osiągnięciom intelektualnym. To one powinny być kryterium w ocenie profesorów, a nie

na przykład zasługi w administrowaniu. Uniwersytety powinny mieć możliwość konkurencji o najlepszych specjalistów, płace powinny być indywidualnie negocjowane, a profesorowie winni mieć możliwość uprawiania nauki. Nieprzypadkowo obciążenie dydaktyką jest na uczelniach amerykańskich prawie o połowę mniejsze niż w niemieckich.

Niczego dobrego nie można się natomiast spodziewać po uczelniach, w których wynajęci na godziny profesowie prowadzą zajęcia dla setek studentów - od lat ciągle te same, bo nie mają czasu ani na lekturę, ani na badania naukowe. Nie można się niczego dobrego spodziewać po uczelniach, które wydają dyplomy każdemu, kto się na nie zapisał, by nie stracić łatwych klientów. Wtedy rzeczywiście w nauczaniu chodzi o coś podobnego do sprzedawania kapusty, i to niezbyt świeżej.

Zdzisław Krasnodębski